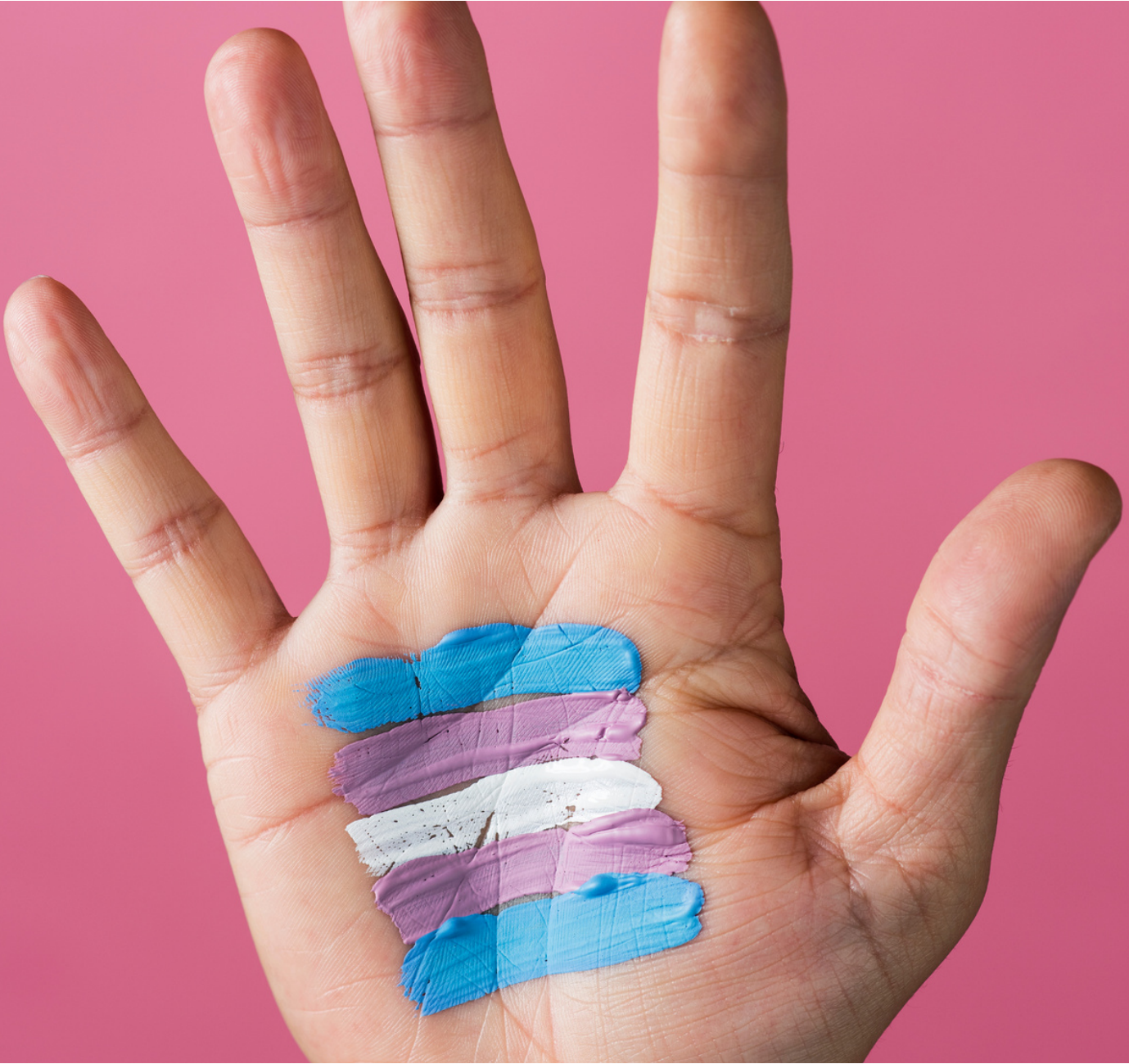

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

10.06.2021

Cinsiyetin Hukukken Tanınması

Etkinlik Raporu

CİANAN RUSSEL

Giriş

Kaos GL'nin Avrupa Birliği desteği ile hayata geçirdiği Eşit Haklar İçin Savunuculuğu Güçlendirme Projesi kapsamında hukuk alanında gerçekleştirdiği Cinsiyetin Hukuken Tanınması isimli etkinliğin konuğu Cianan Russel oldu.

Russel, etkinlik kapsamında cinsiyetin hukuken tanınmasına dönük iyi uygulamaları katılımcılarla paylaştı.

Russel'in aktardıklarından öne çıkanlar şu şekildeydi:

Cinsiyetin hukuken tanınması için insan hakları standartları

Cinsiyetin hukuken tanınması, kanun önünde tanınma hakkının temini ve korunmasına hizmet eder. CRPD, bu hakkı, bireyin özgürlüğünün ve “başkalarıyla eşit temelde hukuki ehliyetten yararlanma” hakkının korunması olarak yorumlar. Cinsiyetin hukuken tanınması yani kanun önünde tanınma devlet ve birey arasında bir ilişki kurulmasına sebep olur.

Uluslararası standartlar cinsiyetin hukuken tanınmasının şu özelliklere göre olması gerektiğini söyler:

- Başvurucunun kendi kaderini tayin etmesi (özbelirlenim) temelinde olmalı.
- Basit bir idari süreç olmalı.
- Başvurayı; tıbbi sertifikasyon, ameliyat, tedavi, sterilizasyon veya boşanma gibi istismarcı zorunlulukları yerine getirmek zorunda bırakmamalı.
- Non-binary kimlikler tanınmalı ve kabul edilmeli.
- Reşit olmayanların cinsiyet kimliklerinin tanınmasına erişimlerinin olması sağlanmalı.

Kendi kaderini tayin hakkına dayalı reformlar, daha önce hatalı belgelere sahip trans ve çeşitli cinsiyetlere sahip kişilerin sayısını ortaya koyuyor.

- Trans kişilerin %69'u kadarı, yalnızca psikiyatrik bir gereklilik olduğunda cinsiyetin hukuken tanınması hakkına erişemiyor.
- Psikiyatrik bir gereklilik ve zorunlu sterilizasyon olduğunda %90'a varan oranda cinsiyetin hukuken tanınması hakkına erişim sağlanamıyor.
- Psikiyatrik gereklilik, zorunlu sterilizasyon ve zorunlu boşanma söz konusu olduğunda transların neredeyse %92'si cinsiyetin hukuken tanınması hakkına erişemiyor.

Bugün, Avrupa'da 8 devlet özbelirlenim temelli süreçler kullanıyor. Bu devletler: Belçika, Danimarka, İzlanda, İrlanda, Lüksemburg, Malta, Norveç ve Portekiz.

İyi örnekler açısından Malta

Malta'da noterlerin cinsiyeti beyana göre tanınması aşağıdaki kanunla düzenlenmiştir.

Cinsiyet Kimliği, Cinsiyet İfadesi ve Cinsiyet Özellikleri Kanunu, 2015

Noterin Görevi, Madde 5:

1.Tebliğat, kamu belgesinin düzenlenmesi aşağıdaki unsurları içerir.

- Başvuranın doğum belgesinin bir kopyası
- Başvuru sahibi tarafından kişinin cinsiyet kimliğinin doğum sırasında atanan cinsiyete uymadığına dair açık, net ve bilgilendirilmiş bir beyan
- Cinsiyete ilişkin ayrıntıların belirtilmesi
- Başvuranın kayıt olmak istediği ilk isim
- Noterlik mesleği ve noter arşivleri yasası uyarınca gerekli tüm öngörülen unsurlar

2.Noter, beyannamenin düzenlenmesi için herhangi bir psikiyatrik, psikolojik veya tıbbi belge talep edemez.

İyi örnekler açısından İzlanda

Cinsiyet kaydının değiştirilmesine ilişkin İzlanda kanunu aşağıdaki gibidir.

Cinsiyet Otonomisi Kanunu, 2019

Resmi cinsiyet kaydının değiştirilmesi hakkı, Madde 6:
·18 yaşını doldurmuş her kişi, Ulusal Kayıta cinsiyetini değiştirme hakkına sahiptir. Böyle bir değişiklik talebi İzlanda Ulusal Sicil Müdürlüğü'ne iletilecektir.

Değişen bir cinsiyet kaydına paralel olarak, başvuru sahibi adını değiştirme hakkına sahiptir.

·Ameliyat, kemoterapi, hormon tedavisi veya psikoterapi gibi diğer tıbbi tedaviler cinsiyet kaydında değişiklik şartı olarak uygulanamaz.

·Madde 1 Paragraf 1'e göre değişiklik, bireyin değişiklikle uyumlu kimlik bilgilerinin yanı sıra eğitimi ve kariyerine ilişkin verileri düzenleme hakkını içerir.

·Kamu kayıtları, kişinin Ulusal Nüfus ve Vatandaşlık Sisteminde işlenmiş olan cinsiyetini içerecektir.

·18 yaşının altındaki bir çocuk, yasal cinsiyetini velisinin yardımıyla değiştirebilir.

Bu iyi örnekler ve olumlu gelişmelere karşın, gelişmenin durması, trans karşıtı aktörler, medyanın rolü ve COVID-19 salgınının etkisi bir tehlike olarak belirmektedir.

**Bu etkinlik, Avrupa Birliği'nin desteklediği Eşit Haklar için Savunuculuğu Güçlendirme Projesi kapsamında yapılmaktadır. Bu durum, etkinlik içeriğinin ve etkinlikte konuşulanların AB'nin resmi görüşünü yansıttığı anlamına gelmemektedir.*